

МИНИСТАРСТВО ЗА ОБРАЗОВАЊЕ И НАУКУ

БИРО ЗА РАЗВОЈ ОБРАЗОВАЊА

Наставни програм

Ликовно образовање

за V разред

Скопље, 2021. година

ОСНОВНИ ПОДАЦИ О НАСТАВНОМ ПРОГРАМУ

Наставни предмет	<i>Ликовно образовање</i>
Врста/категорија наставног предмета	Овавезни
Разред	V (пети)
Наставне теме наставниг програма	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Цртање</i> • <i>Сликање</i> • <i>Пластично обликовање и израда</i> • <i>Графика</i> • <i>Дизајн и визуелне комуникације</i>
Број часова	1 час недељно /36 часа годишње
Опрема и средства	<ul style="list-style-type: none"> • Аудиовизуелна средства (ТВ, ДВД уређај, ЛЦД пројектор, касетофон, дигитални фотоапарат, дигитална камера, рачунар, паметна плоча, таблет за цртање, штампач или други дигитални уређаји). • Интернет, образовни софтвер. • Средства и материјали за цртање (папир, оловка, дрвене бојице, фломастери, уљане бојице, бајц, лавиран туш, перо, креда, дрво, угаљ, природни и вештачки материјали, штафелаји). • Средства и материјали за сликање (акварел, еваж, темпера, пастел, природне и вештачке боје, материјал за колажирање, лепак, маказе). • Средства за обликовање и грађење пластике (пластелин, глина, глинамол, тесто, пластика, амбалажа, алуминијумска фолија, жица, конац, тканина, песак, снег, стиропор, стиропор, плодови, камење, корење, гране, шпакле итд.). • Средства за штампу (матрица, графички лист - отисак, гипс, картон-печат, ваљак, јута, вуница, чипка, ребраст картон итд.). • Средства за дизајн и визуелне комуникације (фотографија, спот, реклама, илустрација, насловна, интернет, стрип, визуелни знак, вазне, лампе, лустери, накит, честитке, украси, тонирана хартија).

	<ul style="list-style-type: none"> Визуелна помагала (цртежи, фотографије, израде, часописи, књиге, плакати, постери, апликације, илустрације, проспекти, скулптори, музеји).
Норматив наставног кадра	Васпитно-образовни рад у четвртом разреду може да изводи лице које је: <ul style="list-style-type: none"> професор/наставник/учитељ разредне наставе, VII/1 или VI/1 (према МРК) и 240 ЕКТС; дипломирани педагог, VII/1 или VI/1 (према МРК) и 240 ЕКТС.

ПОВЕЗАНОСТ СА НАЦИОНАЛНИМ СТАНДАРДИМА

Резултати учења наведени у наставном програму воде ка стицању следећих компетенција обухваћених облашћу **Уметничко изражавање и култура** Националних стандарда:

<i>Ученик/ученица зна и/или уме:</i>	
VIII-A.1	да манифестује познавање разних облика уметничког изражавања из свих области културе (литературе, музике, визуелне уметности, изведбених уметности, декоративних уметности, архитектуре, дизајна);
VIII-A.2	да идентификује различите манифестације популарне културе и њихов утицај на развој естетских вредности;
VIII-A.3	да изражава сопствене идеје, искуства и емоције, користећи уметничке или друге облике креативног изражавања (индивидуални или колективни);
VIII-A.3	да изражава сопствене идеје, искуства и емоције, користећи уметничке или друге облике креативног изражавања (индивидуалне или колективне);
VIII-A.4	да интерпретира идеје, искуства и емоције изражене у уметничким производима креираним од других који су припадници његове/њене или других култура;
VIII-A.5	да манифестује познавање сопствене културе и разне начине њеног изражавања преко литературе и визуелних уметности, музике и плесова, грађевина и других културних производа;
VIII-A.6	да идентификује разлике и сличности између сопствене културе и других култура у свом ужем и ширем окружењу и да анализира њихову повезаност и међузависност.
<i>Ученик/ученица прихвата да је:</i>	
VIII-B.2	критички однос према разним производима уметности битан за развијање индивидуалних и друштвених естетских вредности.

Наставни програм укључује и релевантне компетенције из следећих области Националних стандарда:
Дигитална писменост, Лични и социјални развој, Друштво и демократска култура и Техника, технологија и предузетништво.

<i>Ученикот/ученичката знае и умее:</i>	
IV-A.2	да процени када је и на који начин за решавање неког задатка/проблема потребно и ефективно коришћење ИКТ;
IV-A.5	да одреди какве информације су му/јој потребне, да нађе, изабере и преузме дигиталне податке, информације и садржаје;
IV-A.7	да изабере и користи одговарајуће ИКТ-алатке за комуникацију, безбедно да подели информације, да контактира и да саорађује са другима на онлајн пројектима, у социјалним активности или за личне потребе;
IV-A.8	на безбедан и одговоран начин да користи дигиталне содржаје, образовне и социјалне мреже и дигиталне облаке;
V-A.4	да прави процу сопствених способности и постигнућа (укључујући јаке и слабе стране) и на основу тога да одређује приоритете који ће му/јој омогућити развој и напредовање;
V-A.6	да постави циљеве учења и личног развоја и да ради на превазилажењу изазова који се јављају на путу ка њиховом остваривању;
V-A.7	да користи сопствена искуства како би олакшао учење и како би прилагодио сопствено понашање у будућности;
V-A.8	да го организује своје време на начин који ће му/јој омогућити да ефикасно и ефективно оствари поставене циљеве и да задовољи сопствене потребе;
V-A.10	да примењује етичка начела при вредновању правилног и погрешног у сопственим и туђим поступцима и да манифестује позитивне карактерне особине (као што су: поштење, праведност, поштовање, стрпљење, брига, пристојност, захвалност, одлучност, храброст и самодисциплина);
V-A.11	да дејствује самостално, с потпуном свешћу о томе од кога, када и како може да потражи помоћ;
V-A.12	успешно да се справља са социјалним притисцима;
V-A.13	да комуницира са другима и да презентује себе у складу са ситуацијом;
V-A.14	да слуша активно и да реагује одговарајуће, показујући емпатију и разумевање за друге и да изражава сопствене бриге и потребе на конструктиван начин;
V-A.15	да сарађује са другима у остваривању заједничких циљева, делећи сопствена гледишта и потребе са другима и имајући у виду гледишта и потребе других;
V-A.17	да тражи повратну информацију и подршку за себе, али и да даје конструктивне повратне информације и подршку у корист других;
V-A.19	да даје предлоге, да разгледа разне могућности и да предвиђа последице с циљем извођења закључака и да доноси рационалне одлуке;
V-A.21	да анализира, вреднује и побољша сопствено учење,
VI-A.2	да разуме разлике између људи по било којој основи (полна и етничка припадност, узраст, способности, социјални статус итд.);
VI-A.5	да препознаје присуство стереотипа и предрасуда код себе и код других и да се супротставља дискриминацији.

VI-A.6	да генерише идеје и осмишљава активности које воде до производа и / или услуга;
VI-A.17	да активно учествује у тимском раду према претходно усвојеним правилима и уз доследно поштовање улоге и доприноса свих чланова тима.
VII-A.4	да генерише идеје и осмишљавају активности које воде до производа и / или услуга;
VII-A.9	да активно учествује у тимском раду према претходно усвојеним правилима и уз доследно поштовање улоге и доприноса свих чланова тима.
<i>Ученик/ученица разуме и прихвата:</i>	
IV-Б.1	да је дигитална писменост неопходна за свакодневни живот –олакшава учење, живот и рад, доприноси проширењу комуникације, креативности и иновативности, нуди разне могућности за забаву;
IV-Б.3	да сопствена постигнућа и благостање у највећој мери зависе од труда који сам/сама улаже и од резултата који сам/сама постиже;
V-Б.4	да сваки поступак који предузима има последице по њега/њу и/или по његову/њену околину;
V-Б.7	да су иницијативност, упорност, истрајност и одговорност важне за спровођење задатака, остваривања циљева и превазилажење изазова у свакодневним ситуацијама;
V-Б.8	да је интеракција са другима двосмерна – као што има право да од других тражи да му/јој буде омогућено задовољење сопствених интереса и потреба тако има и одговорност да пружи простор другима да задовоље сопствене интересе и потребе;
V-Б.9	да тражење повратне информације и прихватање конструктивне критике воде ка личном напретку на индивидуалном и социјалном плану.
VI-Б.9	да сваки грађанин треба да преузме одговорност за промене у природи изазване људским активностима;
VII-Б.4	да су радна етика, културолошка осетљивост и однос према другима важни за стварање и одржавање позитивне радне климе.

РЕЗУЛТАТИ УЧЕЊА

Тема: **ЦРТАЊЕ**
Укупно часова: **8**

Резултати учења

Ученик/ученица биће способан/способна да:

1. креира цртеж коришћењем нових техника (тушеви у боји, сенчење, контраст линија различитог интензитета и сл.);
2. користи видикову линију, ритам, текстуру и композицију у цртању;
3. разликује целину и детаљ и креира композицију са детаљем;
4. упоређује цртеже познатих уметника на основу статике –динамике, мотива, технике, богатства линија, ритма и текстуре;
5. црта уметничке цртеже на компјутеру.

Ученик/ученица ће:

6. развијати способност за естетску процену цртежа.

Садржаји (и појмови)

- Технике цртања су разни материјали за цртање (тушеви у боји, видикова линија, статика, динамика, текстура, лавирање, сенчење, контраст, интензитет)
- Ликовни елементи и принципи у цртању и естетска процена цртежа (мотив, комбинације тачака, линија и површина, целина и детаљ, богатство линија, ритам цртежа, композиција, уметнички цртеж, естетска процена)

Стандарди оцењивања

- Препознаје видик и видикову линију у природи и користи их у цртању.
- Комбинује тачке, линије и површине и црта текстуру.
- Разликује статику и динамику и црта и лавира тушевима у боји.
- Примењује технику сенчења за представљање сенки на предметима.
- Црта контраст на линији са различитим интензитетом.
- Креира композицију са детаљима.
- Анализира и упоређује цртеже познатих уметника.
- Примењује мотив, богатство линија, ритам и текстуру као ликовне елементе у цртању.
- Користи компјутерске програме за конструисање цртежа.

Примери активности

- Ученици цртају мотив **Дрвореда**, примењујући ликовне елементе: простор и перспектива и текстура. Притом, они користе: комбинацију оловке, туша са четком, туша са пером, угља, пастела–црни и бео. Наставник им даје упутства да креирају атмосферу треће димензије употребом светла, тамног и сенке.
- Ученици цртају мотив **Птице: петао, паун или сл.**, примењујући ликовне елементе: линија и хармонија у линији. Као материјали користе се: оловка, туш са четком, туш са пером, угаљ, пастел –црни и бео. Напомиње се да се линија исцртана оловком не покрива тушем.
- Ученици цртају мотив **Мртва природа јесењих плодова**, примењујући ликовни елемент тон, а као

материјал користе лавирани туш. Наставник им даје упутства како да креирају атмосферу треће димензије.

Ученици цртају мотив **Дрво**, примењујући ликовни елемент правац/вертикални правац. Затим, користе: комбинацију оловке, туша са четком, туша са пером, угља, пастела–црни и бео.

- Ученици помоћу компјутера анализирају дела познатих уметника и цртају мотив **Моја соба** (на компјутеру или слободан, ручни цртеж), а као ликовне елементе примењују простор и форму. Цртају комбинацијом оловке и пастела или компјутерских програма за цртање. Наставник даје упутство ученицима да сенчењем креирају илузију тродимензионалносту помоћу светлог/тамног.
- Ученици цртају мотив **Суве гране и листови**, користећи ликовне елементе линија и контраст у линији. Наставник даје упутство за препознавање и уочавање карактерне линије на цртежу, а као материјали употребљавају се: комбинација оловке, туша са четком, туша са пером, угља, пастела–црног и белог, са напоменом да ученици не покривају тушем линију исцртану оловком.
- Ученици цртају мотив **Јесењи плодови–кукуруз или нар**, примењујући ликовне елементе: линија, волумен и текстура у линији. Наставник им даје упутства да креирају волумен помоћу текстуре са линијом. Као материјале у цртању ученици користе: комбинацију оловке, туша са четком, туша са пером, угља, пастела– црног и белог, са напоменом да линија од оловке не треба да се покрива тушем.
- Ученици цртају мотив **Винове лозе**, примењујући ликовне елементе: линија, простор, богатство линија, ритам, текстура и композиција. Наставник даје упутства ученицима за креирање планова при изради пејсажа. Као материјале користе: комбинацију оловке, туша са четком, туша са пером, угља, пастела–црног и белог. Напомена: линија оловке да се не покрива тушем.
- Ученици на дигиталним уређајима истражују нове компјутерске програме за цртање и конструишу самостални цртеж.

Тема: **СЛИКАЊЕ**

Укупно часова: **15**

Резултати учења

Ученик/ученица биће способан/способна да:

1. користи различите ликовне материјале, технике и елементе и да креира слику;
2. примењује комплементаран контраст топлих/хладних боја и тамних/светлих боја при сликању;
3. креира сликарску текстуру и да одређује карактер мотива сликарских дела;
4. слика помоћу компјутерских програма.

Ученик/ученица ће:

5. развијати имагинацију и креативност преко сликања.

Садржаји (и појмови)	Стандарди оцењивања
<ul style="list-style-type: none"> Ликовни материјали, технике и елементи сликања: подлоге, прибор, сликарски материјали –темпера, водене боје, гваш, природне и вештачке боје, тон, боја, комплементарни контраст, топле и хладне боје, тамне и светле боје, унутрашњи и спољашњи простор 	<ul style="list-style-type: none"> Користи различита средства и подлоге за сликање. Разликује тонове и боје, комбинује и прави слике. Представља комплементаран контраст топлих/хладних боја и тамних/светлих боја. Уочава и слика унутрашњи и спољашњи простор.
<ul style="list-style-type: none"> Естетско процењивање: сликарска текстура, ахроматска и хроматска композиција, трансформација, слој боје, комбинација великих и малих форми, карактер мотива и естетско процењивање, мотив –мртва природа, пејсаж, портрет, композиција 	<ul style="list-style-type: none"> Креира сликарску текстуру. Трансформише ахроматску композицију у хроматску. Наноси различите слојеве боја на сликарској подлози. Слика комбинацијом малих и великих форми. Одређује карактер мотива слике (естетски је процењује). Разликује разне мотиве (мртва природа, пејсаж, портрет, композиција) и именује их. Употребљава компјутерске програме у сликању.
Примери активности	
<ul style="list-style-type: none"> Учениците сликају мотив Људска фигура, примењујући ликовне елементе: боју, пропорције и форму, а као материјале користе: темперу, акварел, пастел. Наставник даје упутства да креирају композицију у којој ће се препознати седеће и стојеће форме у два плана и притом да употребљавају различита средства и подлоге за сликање. <ul style="list-style-type: none"> Ученици сликају мотив Мој одмор на мору, користећи као ликовне елементе хладне и топле боје, а као материјал акварел. Наставник им даје упутства за креирање пејсажа на композицију са плановима која представља комплементаран контраст топлих/хладних боја и тамних/светлих боја. Ученици сликају мотив Дуга са употребом ликовног елемента боја–хладне и топле боје и материјал–темпера. Наставник даје упутства за креирање плош на композицији са наглашавањем спектра боја. Ученици сликају мотив Јесењи пејсаж са коришћењем ликовних елемената боја (топлих боја) и простора, а као материјал употребљавају темперу. Наставник упућује ученике да креирају композицију са нагласком спољног простора. Ученици сликају мотив Ланац, примењујући ликовне елементе тон и форма, а као материјал употребљавају 	

темперу. Наставник им даје упутства за креирање композиције перфорираним формама.

- Ученици сликају мотив **Мртва природа** употребом ликовних елемената форме и вертикалне/хоризонталне композиције, а као материјал користе темперу. Наставник им даје упутства за креирање композиције од чаше, чиније, бокала, флаше или других посуда уз наглашавање форме, али и унутрашњег и спољног простора.
- Ученици креирају мотив **Цвеће** са применом ликовних елемената: смер, форма, боја и текстура, а као материјал користе колаж од хартије. Наставник их упућује на креирање мозаика уз наглашавање једне централне форме и користење различитих средстава и подлога за сликање.
- Ученици сликају мотив **Башта са црвеним паприкама и башта са љубичицама** при чему као ликовни елемент користе боју (хладне и топле боје) и комплементаран контраст у боји. Као материјал користе темперу. Наставник даје упутства за креирање композиције са нагласком на контраст зелена – црвена; жута – љубичаста; плава – наранџаста или да трансформишу ахроматску композицију у хроматску.
- Ученици сликају мотив **Портрет** са употребом ликовних елемената боја и пропорције, а као материјале користе: темпера, акварел, пастел. Наставник даје упутства за наношење различитих слојева боја на сликарској подлози.
- Ученици сликају на мотиву **Поврће**, примењујући ликовни елемент боја – хладне и топле боје са сликарским материјалима – темпера и пастел. Наставник их упућује да креирају композицију са првим и другим планом и да нанесу различите слојеве боја на сликарској подлози.
- Ученици сликају мотив **Традиционални каиш** са употребом компјутера и програма за цртање. Као ликовне елементе користе: форму, ритам, боју и величину. Од наставника добијају упутства за креирање композиције у којој се наглашавају ритам и упутства за употребу одговарајућих компјутерских програма у сликању.
- Ученици разгледају слике на компјутеру са различитим мотивима, одређују карактер мотива и естетски процењују уметничку вредност слике.
- Ученици посматрају слике и праве разлику између пејсажа, мртве природе, портрета и композиције и уочавају ликовне елементе и материјале коришћене у њиховом креирању.
- Ученици користе компјутер и употребљавају различите компјутерске програме за сликање.

Тема: **ПЛАСТИЧНО ОБЛИКОВАЊЕ И ГРАЂЕЊЕ**

Укупно часова: **5**

Резултати учења

Ученик/ученица биће способан/способна да:

1. користи различите технике и материјале за пластично обликовање у простору и да креира облике, да моделира и да гради;
2. уочава и описује волумен и да компоује целину од две или више фигура;

<p>3. прави разлику између високог и ниског рељефа и да моделира низак рељеф;</p> <p>4. обликује и гради уз примену компјутера.</p> <p>Ученик/ученица ће:</p> <p>5. развијати креативност и мануелну способност.</p>	
Садржаји (и појмови)	Стандарди оцењивања
<ul style="list-style-type: none"> • Пластично обликовање и моделирање и грађење– елементи, материјали, средства и естетско процењивање (волумен –аглест/ваљкаст, испупчен/удубљен, композиција, пропорција, контраст, рељеф –висок/низак, негеометријске слободне форме, геометријска тела, скулптуре, бисте, тридимензионалност) 	<ul style="list-style-type: none"> • Користи различита средства и материјале за пластично обликовање и грађење. • Описује волумен (углаони/ваљаст, испупчен/удубљен) и препознаје га код различитих облика и грађевина. • Компонује целину од две или више фигура. • Прави разлику између високог и ниског рељефа. • Моделира низак рељеф и примењује контраст и пропорцију. • Израђује макету (насеља, улице, трга, парка) са просторним решењем. • Препознаје и израђује тродимензионалне форме (статуа, рељеф, биста, архитектонска грађевина).
Примери активности	
<ul style="list-style-type: none"> • Ученици креирају моделе од картона, хартије, тканине, конца, дрвета и др. за луткарску представу „Пинокио“. Наставник даје упутства за наглашавање форми уз помоћ боје, форме, текстуре и креирања јединства елемената. Ученици уче да компонују целину од две или више фигура. • Ученици употребом меке жице као материјала за рад креирају различите волуменске форме мотива Птица, гнездо и слично. Помоћу савијања и спајања креирају волуменску форму. Добијају упутства од наставника да креирају композицију у којој ће се препознати основни елементи линије касо ликовног елемента у креирању композиције (саоднос: празно – пуно). • Ученици разгледају различите облике и грађевине и уочавају и описују о каквом волумену је реч (угаони/ваљаст, испупчен/удубљен) и представљају на својој слици. • Ученици употребом рециклиране амбалаже креирају волуменске форме људских фигура робот уз упутства наставника да нагласе форме уз помоћ боје, форме, текстуре и креирања јединства елемената и да компонују целину од две или више форми. • Ученици израђују макету (насеље, улицу, трг, парк) и на њој представљају просторно решење. • Ученици моделирају композиције од различитих геометријских форми или слободних форми на глиненој плочи уз помоћ 	

додавања материјала или дубљењем подлоге. Од наставника добијају упутства да креирају рељеф на композицији у којој ће се препознати основни елементи (испакнуто/удубљено, угаоно/ваљасто...).

- Наставник даје примере високог и ниског рељефа и ученици одређују у чему је разлика између њих. Затим моделирају низак рељеф уз примену контраста и пропорције.
- Ученици праве макете кућа, зграда и објеката уз помоћ различитих волумена направљених од хартије или картона или готове кутије и креирају насељено место. У композицији треба да се препознају основни елементи урбанизма, контраст волумена и простора и креирање целине од две или више фигура.
- Ученици моделирају различите скулптуре по сећању из претходно посећених музеја или скулптуре на отвореном простору са три димензионалне форме (статуа, рељеф, биста, портрет, архитектура).
- Ученици разгледају компјутерска уметничка дела (облици и грађевине: биста, статуа, портрет, рељеф, архитектура) и препознају тродимензионалне форме код њих.

Тема: **ГРАФИКА**

Укупно часова: **3**

Резултати учења

Ученик/ученица биће способан/способна да:

1. користи технике гипсореза и линорез за штампање;
2. штампа разноврсне плошне форме и текстуре;
3. израђује и штампа једноставан графички знак или декоративни елемент.

Ученик/ученица ће:

4. развијати креативност преко израде графике.

Садржаји (и појмови)

- Елементи и принципи у графици; средства и технике штампе (линија, контраст, текстура, форма, композиција, отисак, дубљење, ваљак, матрица, графички лист, картон-печат, графика, монотипија, кологографија, гипсорез, линорез)

Стандарди оцењивања

- Користи различита средства за штампање, посебно и у комбинацији.
- Креира графичке отиске монотипијом и кологографијом.
- Штампа коришћењем технике гипсореза/линореза.
- Примењује разноврсне плошне форме и текстуре од текстила у ликовној техници *Картон-штампа*.
- Користи једноставан графички знак или декоративни елемент у штампању.

Примери активности

- Ученици праве отиске од обојених листова различитих биљака на претходно обојеној и сувој површини картона с циљем да се добије композиција контрастних боја и форми.
- Ученици креирају подлогу за штампу уз употребу технике *Колографија*. На пластичној или картонској подлози лепе се материјали различите текстуре (конац, вуница, тканине, листови, перје, шмиргла, песак и сл.) с циљем да се добије композиција која ће бити састављена од различитих наглашених структура. На добијеној површини наноси се боја која се потом штампа на хартији, при чему се наглашавају форме са текстуром и контрастом.
- Ученици штампају графичке листове уз помоћ технике *Моноטיפија*. На пластичној подлози претходно бојом за штампање ученици четком сликају мотив апстрактне сликеа или одређеног правца у модерној уметности, према претходним упутствима и моделима приказаним од наставника. Припремљена подлога се штампа на хартији, при чему се креира композиција елемената различитих форми, креирање јединства елемената и хармонија.
- Ученици израђују графику у две или више боја техником *Линореза/гипсореза*. За сваку боју ученик треба да изради посебну графичку подлогу. Штампање се врши редоследно према претходно израђеном цртежу на задату тему **Пејзаж** или **Мртва природа** или претходно израђено дело из наставне јединице **Сликање**. Наставник даје упутства да се креира плошна композиција уз наглашавање контраста боја.
- Ученици израђују графику у две или више боја техником *Шаблон/ситоштампа*. За сваку боју ученик треба да изради посебну графичку форму шаблона. Штампање се врши редоследно према претходно израђеном цртежу на задату тему **Дрво** или претходно израђено дело из наставне јединице **Сликање**. Притом, наставник даје упутства да се при креирању плошне композиције наглашава контраст боја и примењују се разноврсне плошне форме и текстуре од текстила у картон-штампи.
- Ученици праве цртеж омиљеног лика из цртаног филма, бајке, спортисте и сл. Цртеж се затим обрађује уз помоћ компјутерског програма и припрема може да се употреби за штампање маице. Затим, креира се композиција елемената различитих форми са јединством елемената и хармоније и коришћењем једноставног графичког знака или декоративног елемента у штампању.

Тема: **ДИЗАЈН И ВИЗУЕЛНЕ КОМУНИКАЦИЈЕ**

Укупно часова: 5

Резултати учења

Ученик/ученица биће способан/способна да:

1. користи различите технике, средства и материјале за креирање дизајна који обезбеђује визуелну комуникацију;
2. примењује ликовне елементе и принципе у дизајну и прави оригами, постер/плакат, монограми орнамент;
3. употребљава компјутер и дигиталне уређаје у дизајнирању.

Ученик/ученица ће:

4. развијати мануелне способности и креативност.	
Садржаји (и појмови)	Стандарди оцењивања
<ul style="list-style-type: none"> • Основи ликовног језика у дизајну и визуелној комуникацији: ликовни елементи и принципи; средства, материјали за рад (оригами, постер, плакат, орнамент, фриз, монограм) 	<ul style="list-style-type: none"> • Креира плакат користећи слику и текст. • Израђује фриз и орнамент уз употребу геометријских или природних форми. • Креира монограм. • Дизајнира предмете уз коришћење елемената народног фолклора. • Прави оригами према демонстрираном упутству. • Примењује компјутер за израду дизајна.
Примери активности	
<ul style="list-style-type: none"> • Ученици дизајнирају плакат за промоцију здраве хране (производњу или употребу) при чему креирају форме уз помоћ боје и ритма и наглашавају форме уз коришћење контраста с циљем да се успостави визуелна комуникација (употреба компјутера). • Ученици дизајнирају шал, капу и рукавице, примењујући ликовне елементе: понављање, боје, форме, величину и градацију. Наставник даје упутства да се нагласе традиционалне вредности или да се модернизују. (Користе се елементи народног фолклора са природним или геометријским формама.) • Ученици дизајнирају лични знак, тј. монограм од иницијала личног имена и презимена. Затим, сви знаци се постављају на заједничкој основи у облику паноа. Наставник упућује ученике да креирају композиције од елемената различитих форми—креирање јединства елемената и хармоније и у том циљу могу да примењују и компјутер. • Ученици цртају и дизајнирају мотив Звезда, а као ликовни елементи користе се понављање и боја за креирање украса за празник (Нова година, 8. март, рођендан и сл.). • Ученици дизајнирају лампione употребом ликовних елемената: боја, форма и величина. Наставник упућује ученике да нагласе форме помоћу боја и ритма и употребом оригамија као основа у креирању. • Ученици дизајнирају ташну (мушку или женску), примењујући ликовне елементе: боја, форма и величина, уз наглашавање форми бојом и ритмом и употребом оригамија као основе у креирању. • Ученици дизајнирају мени за мобилни телефон при чему користе следеће ликовне елементе: понављање, боја, форма и величина) и наглашавају форме помоћу боје. • Ученици дизајнирају заставу уместо употребе ликовних елемената: понављање, боја, форма и величина (државна застава, застава школе, спортске екипе школе и сл.). 	

ИНКЛУЗИВНОСТ, РАВНОПРАВНОСТ/СЕНЗИТИВНОСТ ПОЛОВА, ИНТЕРКУЛТУРНОСТ И МЕЂУПРЕДМЕТНА ИНТЕГРАЦИЈА

Наставник обезбеђује инклузивност преко укључивања свих ученика у све активности за време часа. Притом, омогућава да свако дете буде когнитивно и емоционално ангажовано преко употребе одговарајућих прилаза (индивидуализација, диференцијација, тимски рад, саученичка подршка). При раду са ученицима са сметњама у развоју примењује се индивидуални образовни план (са прилагођеним резултатима учења и стандардима оцењивања) и увек када је то могуће користити допунску подршку других лица (лични и образовни асистенти, образовни медијатори, тутори волонтери и професионалци из школе са ресурсним центром). Редовно прати све ученике, посебно оне из рањивих група, да би се благовремено идентификовале тешкоће у учењу, да их подстиче и подржава у постизању резултата учења.

При реализацији активности наставник подједнако третира и дечаке и девојчице, при чему води рачуна о томе да им не додељује стереотипне улоге. При формирању група за рад настоји да обезбеди баланс у односу на пол. При одабиру додатних материјала у настави користи илустрације и примере који су родно и етнички / културолошки осетљиви и подстичу родну равноправност, односно промовишу интеркултурализам. Такође, наставник пази да у ученичке радове не укључи родне и етничке стереотипе.

Кад год је то могуће, наставник у планирању и реализацији наставе користи интеграцију активности / концепата из предмета **Ликовно образовање** са садржајима / стандардима из других предмета. На тај начин овај наставни предмет мотивише ученике у учењу других предмета и помаже у њиховом лакшем савлађивању.

ОЦЕЊИВАЊЕ ПОСТИГНУЋА УЧЕНИКА

Да би омогућио ученицима да постигну очекиване стандарде оцењивања, наставник редовно прати и оцењује постигнућа ученика током наставе. Прикупљају се показатељи за њихове активности, мотивацију за уметничко стваралаштво, ангажовање, посвећеност послу, индивидуални, тандемски и групни рад. О учешћу у активностима ученици добијају повратну информацију у којој се указује на ниво успешности у реализацији активности/задатака и дају се упутства за побољшање (формативно оцењивање). У том циљу наставник прати и оцењује:

- усмене одговоре на питања постављена од наставника или саученика;
- практична активност током часа (учешће у активностима);
- израђена уметничка дела (цртање, сликање, пластични дизајн и конструкција, графика, дизајн и визуелне комуникације);
- учешће у изради заједничких радова.

Приликом праћења постигнућа ученика, наставник треба да обрати посебну пажњу на индивидуални приступ постигнућима сваког ученика појединачно. На крају године врши се сумативна дескриптивна (описна) оцена постигнутих стандарда оцењивања. На крају школске године ученици добијају нумеричку збирну оцену.

Почетак имплементације наставног програма	2022/2023. године
Институција/ носителъ програма	Биро за развој образовања
Сагласно члану 30, став 3 Закона о основном образовању („Службени гласник Републике Северне Македоније“ бр. 161/19 и 229/20) министар за образовање и науку усваја наставни програм из предмета <i>Ликовно образовање за V разред.</i>	Решење бр. _____ _____ године